

PRITARTA
Šilutės lopšelio-darželio
„Raudonkepurnaitė“ tarybos
2025 m. balandžio 29 d,
protokolu Nr. P1-1

PRITARTA
Šilutės rajono savivaldybės
mero
2025 m. birželio 6 d,
sprendimu Nr. M1-329

PATVIRTINTA
Šilutės lopšelio-darželio
„Raudonkepurnaitė“ direktoriaus
2025 m. birželio 10 d.,
įsakymu Nr. V1-75

ŠILUTĖS LOPŠELIO – DARŽELIO „RAUDONKEPURNAITĖ“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„RAUDONKEPURNAITĖS KRAITELĖ“

2025 m.
Šilutė

I SKYRIUS BENDROSIO NUOSTATOS

Informacija apie įstaigą

Švietimo tiekėjo pavadinimas.....Šilutės lopšelis-darželis „**Raudonkepuraite**“
 Tipas..... lopšelis-darželis
 Grupė..... neformaliojo švietimo mokykla
 Kodas.....190689820
 Teisinė forma.....Šilutės rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga
 Registro tvarkytojas.....Valstybinė įmonė, Registrų centras
 Įregistravimo data.....1966 m. gruodžio 16 d.
 Adresas..... Atgimimo alėja 1, LT-99123, Šilutė
 Elektroninis paštas.....rastine@raudonkepuraite.lt
 Internetinė svetainė.....www.raudonkepuraite.lt

Regiono ypatumai ir mokyklos savitumas

Mažosios Lietuvos vakarinėje dalyje, pajūrio žemumoje, kur kraštas garsus pavasario potvyniais, kur vanduo ir žmonės kuria gyvenimą, upės Šyšos apsuptyje, mažosios Lietuvos sostinėje – Šilutėje, tarp Pirmos ir Vydūno gimnazijų, obelų sode įsikūręs lopšelis-darželis „Raudonkepuraite“.

Vaikai turi galimybę susipažinti su unikalia miesto architektūra, aplankyti seniausią paukščių žiedavimo stotį Ventės rago, susipažinti Rusnės saloje Nemuno, Skirvytėlės, Pakalnės ir kitų upių bei Kuršių marių žvejų gyvenimu, jų papročiais, tradicijomis, aplankyti H. Šojaus dvaro rūmus, parką, muziejų, atnaujintą mažųjų laivų uostą.

Įstaigoje išskirtinis vaidmuo tenka savivaldai, turinčiai savitas tradicijas:

- veikia įstaigos taryba, kurios darbus kasmet vainikuoja bendruomenės konferencijos su popietėmis ir naujos tarybos rinkimais;
- vaikų savivaldos klubas „Tvarkiukai“, teikiantis pasiūlymus, inicijuojantis įvairias pilietines akcijas, apjungiantis bendruomenę bendrai veiklai.

Didelis dėmesys skiriamas vaikų sveikatinimui sistemingai organizuodami netradicinio ugdymo temines sveikatos savaites, sveikatos dienas, rengiame saugios ir sveikos gyvensenos projektus ir juos įgyvendiname. Esame aktyvūs rajono, šalies ir tarptautinių vaikų sveikatinimo projektų dalyviai.

Ugdymo(si) programos pagrindimas

Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau Programa) „Raudonkepuraitės kraitelė“ garantuoja visuminį ikimokyklinį ugdymą(si), orientuotą į vaikų ugdymosi rezultatus, kur siekiama ugdymo kaitos, pagrįstos šiuolaikine ikimokyklinio ugdymo turinio samprata, paremtą šiomis filosofinėmis sritimis:

- humanistine – ugdymu pabrėžti individualybę, padėti vaikui suprasti save, suvokti aplinką, savo santykį su gėriu ir blogiu, skatinant individualią saviraišką, per saugią ir sveiką gyvenseną;
- egzistencialistine – suvokti save, savo šeimos svarbą, gebėti bendrauti ir bendradarbiauti, sėkmingai integruotis socialinėje aplinkoje;
- progresyvistine – ugdytinių gebėjimu kaupti patirtį, vertinti problemas ir jas spręsti, ugdam loginį mąstymą, pabrėžiant ugdytinių skirtybes bei puoselėjant tautos tradicijas, papročius.

Prioritetinės kryptys

Siekiamo: kūrybingo ir sėkmingai besimokančio vaiko ugdymo per visuminį, įtraukų, žaidimų ir patirtine veikla grįstą ugdymą(si).

Garantuojame: džiugų ir įdomų gyvenimą vaikams, pilną pažinimo džiaugsmo bei kūrybinės raiškos, atsakymus į visus vaikams ir tėvams (globėjams) rūpimus klausimus.

Prioritetinės sritys:

- kokybiškų paslaugų teikimas vaikui, šeimai, ugdymosi tęstinumo užtikrinimas;
- partnerystės metodo skatinimas;
- saugi ir sveika gyvensena, ekologinis ugdymas;
- individualizuotas ugdymas ir programų dermė;
- etnokultūrinių ir pilietinių vertybinių nuostatų formavimas.

Vaikai ir jų poreikiai, tėvų lūkesčiai

Pakitęs požiūris į ugdymo turinio sampratą bei jo įgyvendinimą, reikalauja nuolat reflektuoti ikimokyklinės įstaigos teikiamų paslaugų kokybę, telkti ir skatinti visą įstaigos bendruomenę aktyviai domėtis šiuolaikinėmis ugdymo aktualijomis, nuolat taikyti naujus ugdymo metodus, gerinti į vaiką ir šeimą orientuoto ugdymo suvokimą, atliepti šiuolaikinei švietimo įstaigai keliamus reikalavimus.

Mūsų įstaigoje ugdomi Šilutės miesto ir rajono vaikai, gyvenantys skirtingose socialinėse ir kultūrinėse aplinkose (gabūs, dvikalbiai, migrantai, socialinės atskirties aplinkoje gyvenantys, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių). Sparčiai keičiantis visuomenei bei technologijoms kinta ir vaikų poreikiai bei tėvų lūkesčiai.

Vaikų poreikiai:

pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti;

kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas, kuriant spontaniškų ir kryptingų veiklų galimybes, palankias atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;

saugumo poreikis – austis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia bei juos pačius įtraukiant į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu.

draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų, skatinant vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.), sudarant sąlygas išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonėmis ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus.

Šeimų lūkesčiai nuolat kinta, keičiantis pasaulio supratimui, gyvenimo pokyčiams, išsilavinimui ir kt.:

- vieniems svarbu, kad ugdymas būtų kokybiškas, kad būtų naudojamos informacinės technologijos, būtų plėtojami talentai, daug dėmesio skiriama vaikų meninei saviraiškai, užsienio kalbų mokymuisi ir kt.;
- kiti pageidauja, kad vaikai jaustųsi gerai, būtų užtikrintas saugumas, organizuotas įdomus ugdymas, tėvai galėtų dalyvauti veiklose, pedagogai padėtų įveikti vaikų elgesio problemas, vaikai ir tėvai gautų įvairių specialistų pagalbą;
- dalis tėvų neturi konkrečių lūkesčių, ugdymą deleguoja mokytojams ir specialistams.

Todėl vienas iš svarbiausių bei aktualiausių siekių ikimokyklinio ugdymo pedagogams yra suprasti ir pažinti kiekvieną vaiką, atpažinti jo poreikius, išgirsti ir tinkamai įvertinti tėvų lūkesčius bei padėti šiuolaikinio pasaulio vaikams užtikrinti kryptingą, integralų bei visuminį įtraukų ugdymąsi, grindžiama žaidimu bei patirtine veikla.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI, TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Ikimokyklinio ugdymo principai

Mūsų ugdymo įstaiga, atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos parengtus dokumentus, „Ikimokyklinio ugdymo programos gairės“ (2023 m.), rekomendacijomis, orientuotą į ugdymo kokybę užtikrinantį ugdymosi kryptingumą, integralumą bei visuminį, įtraukų, žaismės ir patirtine veiklą grindžiamą procesą, vadovaujasi šiais principais:

- **ugdymosi ir priežiūros vienovės** – nuolatinis ir ilgalaikis saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai;
- **vaiko raidos ir ugdymosi dermės** – vaiko raidos įvairovės ir patirties skatinimas per fizinę, emocinę, socialinę, pažinimo, komunikavimo ir meninę raišką;
- **žaismės ir žaismingumo** – pagrindinis ikimokyklinio amžiaus vaiko ugdymosi bruožas, neatsiejamas nuo tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo ir savarankiškos vaiko veiklos;
- **įtraukties ir kontekstualumo** – sąlygų sudarymas vaikui ugdytis ir plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į poreikių įvairovę estetiškose socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiant vaiko ugdymosi patirčių aktualumo ir prasmingumo;
- **vaiko ir mokytojo bendro veikimo** – aplinkos sąveikos, bendros prasmės kūrimo, įsiklausant ir atliepiant vaiko poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimančias sprendimus;
- **reflektyvumo ugdymosi** – su vaikais drauge pagal jo gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos, jų rezultatai, numatomi tolesni veiksmai; mokytojas apsvaisto autentiškas vaiko patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaiko ugdymuisi;
- **šėimos ir mokyklos partnerystės** – bendradarbiavimas užtikrinant ugdymosi tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią grįstą pasitikėjimu bendruomenę.

Bendradarbiavimas su šeima

Šeima ir ikimokyklinio ugdymo įstaiga – du svarbiausi vaiko ugdymo partneriai. Todėl tikslingas, bet konfidencialus, neperteklinis keitimasis informacija padeda telkti ugdytojų (tėvų, mokytojų, specialistų) komandą, kuri užtikrintų vaikų ugdymosi kokybės gerinimą, siekiant dialogo, nuolatinio bendravimo dėl vaiko pažangos bei įtraukiant tėvus į ikimokyklinio ugdymo įstaigos veiklą. Svarbu suvokti, kad tėvų ir ikimokyklinio ugdymo mokytojų bendradarbiavimo sėkmė priklauso ne nuo tėvų socialinio – ekonominio statuso ar tėvų elgesio su vaiku stiliaus. Todėl atsižvelgiant į šiuos ypatumus kiekvienai tėvų grupei bus priimtini skirtingi bendradarbiavimo būdai ir formos. Ikimokyklinio ugdymo mokytojas turi pažinti ne tik vaikus, bet ir tėvų galimybes suprasti ugdymo svarbą bei technologijas ir kalbėti jų suprantama kalba, o jei reikia padėti jiems ugdytis. Svarbu kalbėtis, keistis informacija apie vaiko ugdymąsi, jo pasiekimus, daromą pažangą, kas padės užtikrinti ugdymosi proceso vientisumą bei tęstinumą namuose. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tariantis, konsultuojantis šėimos ir mokyklos darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas:

- aptarti vaiko ugdymo aspektus;
- vaiko ugdymosi galimybes, poreikius, pažangą bei tęstinumą;
- su ugdymu susijusias problemas, ieškant susitarimų.

Svarbu jausti atsakomybę bendradarbiavime su tėvais, atrandant ypatingus – tėvams patrauklius bei optimaliausius būdus padėti vaikui ir šeimai. Siekiame ir tikimės, kad tėvai bus aktyvūs grupių projektų rengimo ir gyvendinimo pagalbininkai, puikūs nuveiktų darbų pristatymo dalyviai, aktyvūs susitikimuose, renginiuose, įstaigos veiklose, bendruomenės konferencijoje – iniciatoriai, savanoriai, lygiaverčiai partneriai.

To siekdami laikomės šių principų: bendradarbiavimo, informatyvumo, nuoseklumo, konfidencialumo.

Tikslas

Atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai

- Sudaryti vaikui kokybiškas sąlygas, užtikrinančias vaikų socialinių, kultūrinių, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenų ugdymuisi.
- Skatinti ir inicijuoti pilietinių vertybinių nuostatų formavimą bei plėtotę, paremtą tautos, regiono ir įstaigos tradicijomis, įtraukiant vietinius išteklius bei kontekstus.
- Stiprinti šeimos ir lopšelio–darželio lygiavertę partnerystės sąveiką, užtikrinant ugdymosi tęstinumą ir dermę, siekiant aktyvaus bendradarbiavimo bei kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę.
- Ugdyti vaikų saugios ir sveikos gyvensenos įgūdžius bei įpročius, užtikrinant fizinių, psichinių, emocinių galių plėtrą, grįstą saugos ir tvaraus pasaulio kūrimo tendencijomis.
- Skatinti naujų technologijų panaudojimą modernizuojant ir atnaujinant aplinką bei ugdymo proceso organizavimą, siekiant atliepti švietimo inovatyvias idėjas.
- Ugdyti ir puoselėti bendravimo, bendradarbiavimo, pasitikėjimo, pagarbos kiekvieno asmenybei įgūdžius, skatinant rūpinimąsi savimi ir kitais, diegiant demokratines sprendimų priėmimo praktikas ir procesus.
- Teikti kompleksinę pagalbą specialiųjų ugdymosi poreikių vaikams ir jų šeimoms, užtikrinant sveiką integraciją bei organizuojant kokybišką įtraukų ugdymą.

II SKYRIUS

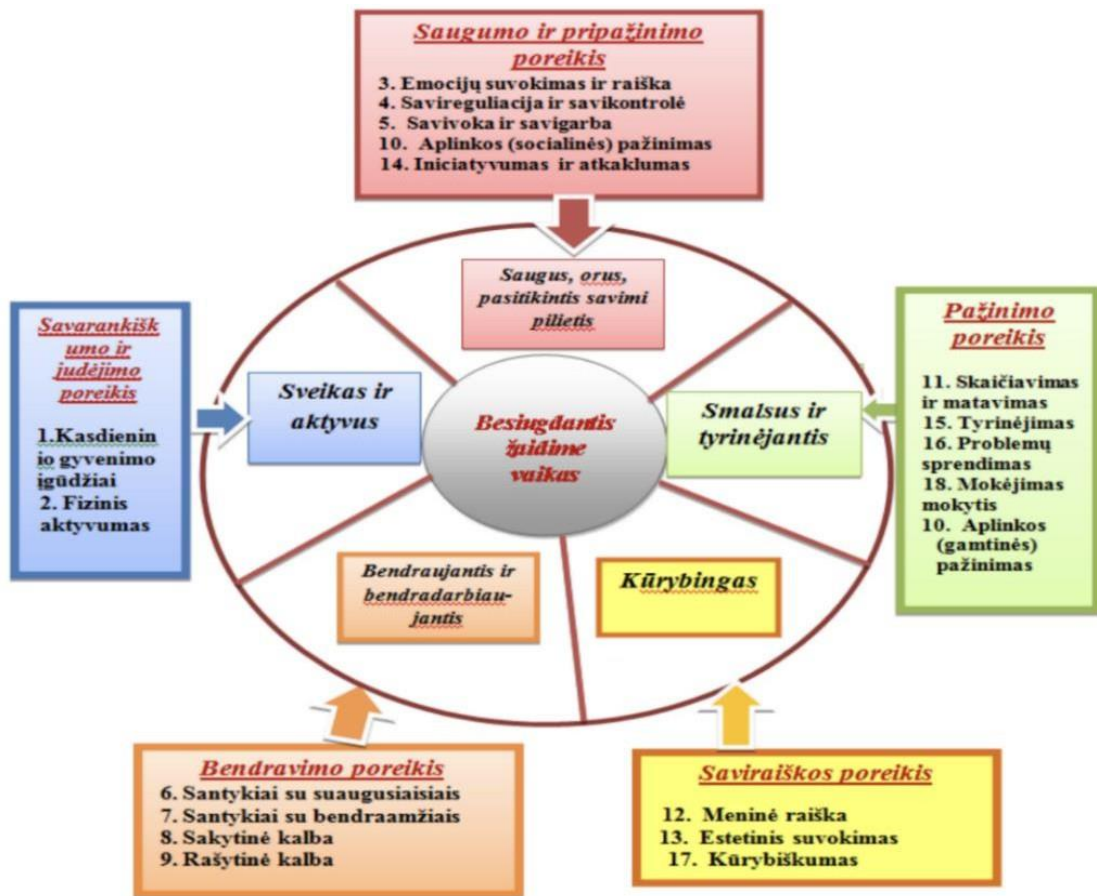
VAIKO RAIDA IR UGDYMASIS

Ugdymo turinio modelis

Ugdymo turinio tikslo ir uždavinių realizavimui, laikantis veiklos principų, vaikų vertybinių nuostatų formavimui bei vaikų pasiekimų, kompetencijų ir patirties kaupimui, ugdymo(si) turinys grindžiamas pamatinėmis vertybėmis:

- **vaiko orumas** – kiekvieno vaiko unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- **vaiko gerovė** – vaiko gerovės pripažinimas, puoselėjant saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine aplinka;

- **saviraiškos laisvė** – kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas ir skatinimas;
- **lygiavertis dalyvavimas** – sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese, pašalinant ugdymosi kliūtis;
- **lygiateisiškumas ir teisingumas** – vienodų teisių augti ir ugdytis pripažinimas, užtikrinant galimybes vaikui optimaliai vystytis ir reikšti savo potencialias galias;
- **pagarba ir tolerancija, atvirumas įvairovei** – pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamas aplinkos kūrimas, sudarant sąlygas visiems dalyvauti priimant kultūrinius skirtumus;
- **bendruomeniškumas ir pilietiškumas** – priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;
- **kultūrinis tapatumas** – pagarba savo šalies kultūrai (gimtai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant išreikšti save kaip kultūros dalyvį, kūrėją, priimant kitų kultūrų savitumą.

1 pav. Ugdymo turinio modelis

III SKYRIUS PASIEKIMŲ SRITYS

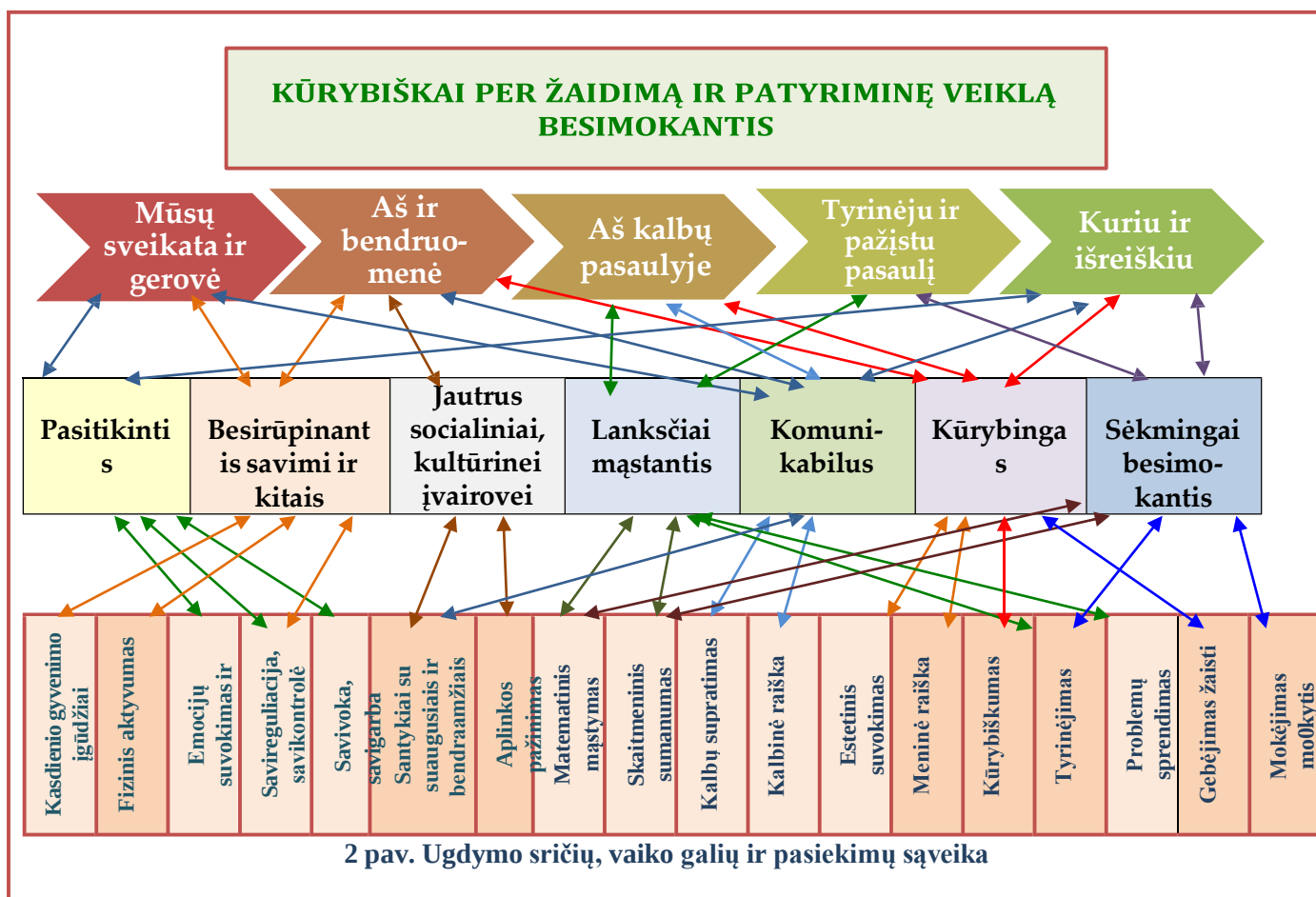
Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaiko raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami besiuođdant per žaidybines veiklas, o jų pasiekimai suskirstyti į 18 sričių, kurių visuma laiduoja optimalią visų vaiko galių ūgtį:

1. **kasdieniai gyvenimo įgūdžiai** – asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai, kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai bei saugaus elgesio įgūdžiai;
2. **fizinis aktyvumas** – fizinės vaiko ypatybės rankų ir akių koordinacija, stambiosios ir smulkiosios motorikos įgūdžiai;
3. **emocijų suvokimas ir raida** – savo jausmų suvokimas, pavadinimas ir raiška, kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos;

4. **savireguliacija ir kontrolė** – gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti; savo dėmesio ir raiškos valdymas, susitarimų ir taisyklių laikymasis;
5. **savivoka ir savigarba** – savo kūno pažinimas, teigiamas savęs vertinimas, bendrystės su šeima ir grupe jausmas; kalbinio, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmas;
6. **santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais** – gebėjimas užmegzti geranoriškus santykius su kitais, gebėjimas bendrauti, mokymasis bendrauti;
7. **aplinkos pažinimas** – socialinės ir kultūrinės, gamtinės aplinkos pažinimas, pagarba gyvybei ir aplinkai;
8. **matematinis mąstymas** – skaičiaus pajauta, samprotavimai apie kiekį, duomenis, mato pajauta, dydžių palyginimas, geometrinių modelių pažinimas;
9. **skaitmeninis sumanumas** – gebėjimas tikslingai naudoti skaitmenines priemones, elementarus skaitmeninio turinio kūrimas, saugus naudojimas;
10. **kalbų supratimas** – gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą bei reaguoti į nežodinę raišką; gebėjimas suprasti įvairiomis formomis perteikiamas prasmes; domėjimasis tekstu, raidėmis ir simboliais;
11. **kabinė raiška** – gebėjimas išreikšti mintis, patirtį, jausmus, įsitraukti ir plėtoti pokalbį; pasakoti, kurti, aiškiai taikant žodines ir nežodines raiškos priemones;
12. **estetinis suvokimas** – nusiteikimas estetiškai patyrimams ir džiaugsmui meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta, emocinių grožio išgyvenimų prisiminimas, dalinimasis su kitais;
13. **meninė raiška** – tyrinėjimas ir eksperimentavimas įvairiomis meninėmis priemonėmis ir būdais, meno kalbų vertingumo supratimas, pasirinkimas;
14. **kūrybiškumas** – kūrybinių idėjų tyrinėjimas, fantazavimas, išbandymas, atkartojimas, savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas;
15. **tyrinėjimas** – domėjimasis, eksperimentavimas, gebėjimas kelti klausimus, taikyti įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones; gebėjimas apmąstyti tyrinėjimo procesą;
16. **problemų sprendimas** – gebėjimas atpažinti problemą, ieškoti sprendimo būdų, juos įgyvendinti, atsižvelgti į pasekmes;
17. **gebėjimas žaisti** – gebėjimas prisiimti vaidmenį ir jo laikytis žaidime, koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais, organizuoti žaidimo erdvę ir siužetą;
18. **mokėjimas mokytis** – gebėjimas įsitraukti į dominančią veiklą, pastangos kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą; gebėjimas stebėti savo ir bendro veikimo pažangą bei koreguoti procesą, reflektuojant apie rezultatus.

Kiekviena kokybiškai įgyvendinama, vaiko raidą skatinančio visuminio ugdymosi sritis, plėtoja vaikų galias ir pasiekimus, nors skirtingų ugdymosi sričių poveikis vaiko ūgčiai gali būti skirtingas.

Organizuojant ugdymo(si) turinį, siekiame integraliai ugdyti vaikų gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas, kasdienės veiklos metu, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžiaus tarpsnio ypatumus, pagrindinę veiklą įvardijant žaidimą, kur svarbu ugdymo aplinkos modeliavimas – vaikų ugdymo(si) kontekstų kūrimas, natūralios aplinkos galimybių išnaudojimas, kad sėkmingai užtikrintume ugdymosi sričių, vaiko galių ir pasiekimų sąveiką.

IV SKYRIUS UGDYMO(SI) TURINYS IR APLINKOS

Ugdymo(si) procesas

Šiuolaikinėje švietimo sistemoje ugdymo(si) turinys yra nuolatinis ir neišvengiamas procesas, užtikrinantis, kad mokymo(si) patirtys atlieptų besikeičiančius vaikų poreikius, švietimo tikslus ir visuomenės lūkesčius, kuriant ir įgyvendinant šiuolaikišką, prasmingą ir įtraukų ugdymo turinį.

Svarbu pasirinkti veiksmingus metodus ir efektyviai taikyti kasdienėje veikloje, nuolatiniame procese, kuris būtų lydimas refleksijos, koregavimo ir ieškojimo tinkamiausių sprendimų. Ugdymo(si) procese svarbus vaidmuo tenka ne tik grupės mokytojui ar specialistams, ar tėvams, bet ir visai ugdymo bendruomenei – kartu dirbant, dalinantis patirtimi, įsiklausydami vieni kitus, sėkmingai pasieksime norimų rezultatų. Tai priklauso nuo:

- vaikų turimos patirties bei gebėjimų;
- mokytojų veiklos efektyvumo;
- ugdymo aplinkos tinkamumo;
- bendradarbiavimo su šeima ir bendruomene.

Visa tai lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos galių harmoningą plėtojimąsi, kur modeliuojamas integralus, vientiso pasaulio vaizdo kūrimąsi sąlygojantis vaikų ugdymosi procesas, kai užtikrinamas balansas ir dermė tarp atskirų ugdymosi sričių. Svarbu visame ugdymosi procese – universalus dizainas, kuris laiduotų kiekvieno vaiko įtraukties galimybes, užtikrinant visavertį prigimtinių skirtingų galių pripažinimą ir kokybišką įtraukimą į ugdymąsi.

Mokytojai susitaria dėl pedagoginių strategijų bei ugdymo(si) metodų, kurie orientuoti į vaiko asmenybės ir pasiekimų augimą per:

- kontekstų kūrimą ir atnaujinimą;

- spontanišką vaikų ugdymosi skatinimą;
- vaikų ir mokytojų kūrybines sąveikas;
- žaidimo ir žaismės, kaip pagrindinę vaikų veiklą;
- inovatyvias vaikų ugdymą skatinančias ugdymo(si).

Ypatingas dėmesys skiriamas mokytojų, pagalbos vaikui specialistų ir šeimos bendradarbiavimui:

- aptariami vaiko poreikiai;
- rengiami, derinami ir aptariami pagalbos vaikui planai;
- konsultuojami mokytojai, tėvai, dėl galimybių ir ugdymosi proceso tęstinumo;
- vertinami pasiekimai bei pažanga, aptariama;
- inicijuojamas bendradarbiavimas su išorės institucijomis, sprendžiant ugdymo ir pagalbos

šeimai klausimus.

Vaikų ugdymosi kontekstai ir aplinkos

Ugdymosi kontekstas – tai vaikams aktuali, atvira jų iniciatyvoms, dėmesį patraukianti, kviečianti veikti, estetiškai patraukli aplinka. Kontekstai pasižymi kryptingą vaikų veiklą provokuojančia idėja ar veiklai įkvėpiančiu iššūkiu, kuris kuriamas mokytojų tikslingai parenkant ir tam tikru būdu išdėliojant priemones, sukuriančias netikėtumo momentą. Kontekstai skatina autentiškus vaikų sumanymus, palaiko ilgalaikį domėjimąsi ir supratimo gilėjimą. Tame pačiame ugdymosi kontekste vaikai turi galimybę veikti ir save išreikšti skirtingai:

- **žaismės kontekstas** – palaikyti kasdinių veiklų žaismingumą, kuriant džiaugsmo, nuostabos, tyrinėjimo, išbandymo, eksperimentavimo ir dalinimosi pojūtį;
- **universalaus dizaino mokymuisi kontekstas** – būtinos trys sąlygos: vaikai dalyvauja įsitraukę į veiklas; veiklos, mokymosi objektai ir atradimai yra prieinami visų vaikų supratimui jų raidos galimybių ribose;
- **kultūrinių dialogų kontekstas** – dalyvauja daugialypiuose kultūriniuose kontekstuose ugdydamasis įvairiais tapatybes, kurias sąlygoja šeimos, mokyklos grupės, kaimynystės, regiono, etninės grupės bei šalies ir globalaus pasaulio kultūriniai ypatumai;
- **kalbų įvairovės kontekstas** – kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatomis, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove;
- **realių ir virtualių aplinkų kontekstas** – praturtinti ir praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis, padedant vaikams atrasti daugiau būdų patirti, pažinti ir mokytis;
- **judraus patyriminio mokymosi kontekstas** – skatinti ir palaikyti kasdienį vaikų judrumą, padidinti judraus mokymosi galimybes, motyvuojančiais įvairiais judėjimo būdais inicijuoti fizinį aktyvumą;
- **tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas** – atliepti smalsumą, įsitraukti į tyrinėjimus, skatinančius įvairaus pažinimo ir mokymosi būdus;
- **kūrybinių dialogų kontekstas** – vaizduotę, smalsumą skatinanti aplinka, kur vaikai patirtų kūrybos laisvę, džiaugsmą, kūrybinės raiškos galimybių įvairovę.

Vaikų pasirinkimai sukuria prielaidas rasti savo turiniu įvairioms veikloms, atliepia skirtingus vaikų interesus, gebėjimų lygį bei mokymosi būdų įvairovę. Vaiko iniciatyvos pirmumas, kuomet mokytojas seka vaiko domėjimąsi ir pasinaudoja spontaniškomis čia ir dabar susikūrusiomis situacijomis, praturtindamas jo patyrimą; dialoginis veikimas, mąstymas bei kūryba kartu, sekant vaiko iniciatyvą; atvirosios veiklos idėjos pirmumas, kurią trumpai iškomunikavus, veiklos iniciatyva perleidžiama vaikams.

Grupės aplinkoje žaislai ir ugdymo priemonės – lengvai vaikų pasiekiamos. Erdvėse sukurtos

sąlygos įvairiai vaikų veiklai, kurios netrukdo vaiko judėjimui. Rekomenduotinos poilsio, relaksacinės erdvės, padedančios vaikui atsipalaiduoti, nusiraminti po triukšmingos veiklos.

Kuriamos erdvės tyrinėjimams ir eksperimentams. Naudojamos priemonės, skatinančios vaikų savaiminę veiklą, iniciatyvas, norą patirti, atrasti. Vaikai patys ar su kitų pagalba tyrinėja, atranda įvairias technologijų panaudojimo galimybes.

Grupėje rekomenduotinas naujienų kampelis, kuris sudomintų vaikus, nukreiptų naujai savaitės temos veiklai. Skatintinos išvykos už įstaigos ribų, plečiant ugdytinių akiratį, žadinant aktyvumą, smalsumą.

Kiekviena erdvė kuriama, atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnių ypatumus, įtraukiant į procesą vaikus ir jų tėvelius. Grupės aplinka turtinama nuolat, o svarbiausi erdvės požymiai: jaukumas, saugumas ir mobilumas, orientuota į tvarumą, įtraukianti veikti, provokuojanti, žaismingai kūrybiška ir pan. Kiekvienoje grupėje kuriamas grupės simbolio ir tradicijų kampelis bei kitos (grupės bendruomenės susitarimu) svarbios erdvės. Svarbu, kad sukurta aplinka skatintų vaikus rinktis ir veikti.

Ikimokyklinio amžiaus vaikui svarbu keisti erdves. Tam padeda kitos įstaigos erdvės:

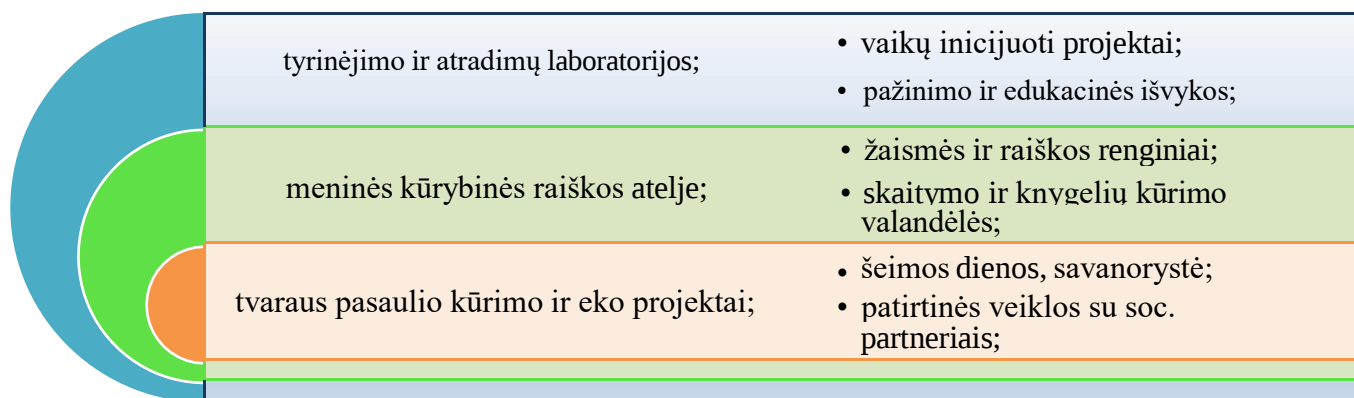
- **muzikos salė** - muzikinei veiklai, pramogoms, renginiams, įvairiai kūrybinei raiškai ir kt.;
- **sporto salė** - kūno kultūros veiklai, fizinio aktyvumo įvairovei, „šėliojimui“, sporto pramogoms ir kt.;
- **metodinis kabinetas** – skaitmeninio sumanumo ugdymui (planšetės, išmanusis ekranas, nuotolinių konferencijų bei užsiėmimų įranga, nuotolinio ugdymosi projektams, užduočių atlikimui virtualioje erdvėje, susipažinimui su darželio istorija, žaisloteka ir kt.;
- **relaksacinė erdvė** – atsipalaidavimui, naujų potyrių patyrimui, emocijų raiškai, nusiramimui, specialistų darbui su vaiku ir kt.;
- **tradicijų kiemelis su aukuru** – tradiciniams renginiams, šventėms, susibūrimams ir pan.;
- **vitaminų kalnelis** (šiltnamio) – augalų auginimui, priežiūrai, eksperimentavimui, tyrinėjimui, ragavimui ir kt.;
- **arbatžolių auginimo dėžės** – galimybė prižiūrėti, tyrinėti, ragauti ir kt.;
- **„Basakojų takelis“** – akmenų takelis kojų pėdų profilaktikai, pažinimui, tyrinėjimui ir kt.;
- **„Vaikystės sodas“** – patyriminei veiklai, žinių ir įgūdžių plėtotei, sveikos mitybos bei gyvenimo įgūdžių formavimuisi ir kt.

Esminiai vaikų pasiekimai ir priemonės pasiekimams siekti

Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, padeda mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams, atpažįstant vaiko stiprybes, mažiau išplėtotus gebėjimus, derinti vaikų poreikius bei tėvų lūkesčius, siekiant visų proceso dalyvių įsitraukimo į kuo sėkmingesnę, kokybišką vaiko ugdymo(si) procesą.

Mokytojui svarbu nepamiršti, kad ugdymo(si) procesas atlieptų vaiką ir vaikystę, skatintų vaiko raidą, jo poreikius, sudarant galimybes vaiko individualumui augti ir skleistis. Planuodami ugdymą procesą numato (kaip pagrindinį) ugdymąsi žaidžiant, nes žaislingumas natūraliai būdingas vaiko santykiui su pasauliu ir yra jo veikimo bruožas. Žaislingumas skleidžiasi per vaikų tyrinėjimą, eksperimentavimą, žaidžiant įvairius sensomotorinius, savo kūrybos bei siužetinių vaidmenų ir naratyvinius žaidimus.

Planuodami ir organizuodami ugdymą(si) svarbu įtraukti inovatyvias, vaikų ugdymą skatinančias formas ir būdus (3 pav.).

3 pav. Inovatyvios veiklos formos ir būdai

Esminiai vaikų pasiekimai ir veiklos būdai bei priemonės jiems pasiekti, sugrupuoti pagal 1 – 3 metų ir 4 – 6 metų amžiaus vaikams skirtų pasiekimų žingsnelius bei rekomendacijas. Tai apima visus svarbiausius vaiko nuo 1 iki 6 metų pasiekimus, kurie sudaro pamatą sėkmingai kompetencijų plėtotei bei ugdymo tęstinumui priešmokykliniame amžiuje.

Vaiko ugdymo(si) galių auginimas

Programa apima penkias vaiko raidą skatinančias visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis, kurios užtikrina įtraukų visų vaikų dalyvavimą ugdymo(si) procese, grindžiamame universalaus dizaino mokymuisi prieiga, apimantis ištraukimo, gilėjančio supratimo ir įgytos patirties raiškos procesus. Tai sukuria prielaidas aktyviam, savarankiškam, sėkmingam kiekvieno vaiko ugdymuisi. Žaismingumas natūraliai būdingas vaiko santykiui su pasauliu, yra viso jo veikimo ir ugdymo(si) bruožas, vaikų kultūros plėtojimo prielaida. Spontaniškas vaikų žaismingumas skleidžiasi per vaikų tyrinėjimą ir eksperimentavimą per savarankiškai pačių vaikų kuriamus žaidimus. Besiugdančiam vaikui žaidime padeda ugdymo sričių, vaiko galių ir pasiekimų sąveika (2 pav.), užtikrinanti visuminį vaikų ugdymą(si).

„Mūsų sveikata ir gerovė“ (sveikas, besirūpinantis savimi ir kitais, komunikabilus)

Ugdymosi srities paskirtis yra plėtoti kasdienius gyvenimo įgūdžius, fizinį aktyvumą, savivoką ir savigarbą, savireguliaciją ir savikontrolę, ugdantis emocijų suvokimo ir raiškos, tyrinėjimo, problemų sprendimo, žaidimo, kūrybiškumo ir mokėjimo mokytis.

Veiklą skatina sukurtos galimybės vaikui pasirinkti jam prieinamą būdą žaisti, ir veikti, rinktis palankų sveikatai maistą, išbandyti, tyrinėjant ir patiriant įvairiapusio judėjimo džiaugsmą, įvairius skonius, dienos ritmo pajautą, suvokiant švaros, tvarkos, saugumo svarbą, taisyklių laikymąsi.

Realiuose (lauko ir vidaus) ir sukurčiuose kontekstuose, taikant inovatyvius ugdymo(si) metodus, formas, įgyvendinant mokyklos projektus bei programas („Sveika mokykla“, „Sveikatiada“, „Tvaraus pasaulio kūrimas“, „Mes rūšiuojam“ ir kt.) vaikai įgys reikiamų gebėjimų bei saugaus gyvenimo įgūdžių.

Pasiekimų sritys	1-3 metų:	4-6 metų
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai. <u>Vertybinė nuostata:</u> Domisi kas padeda ar trukdo augti saugiam ir sveikam. <u>Esminis gebėjimas:</u> Rūpinasi saugiu ir sveiku gyvenimu: renkasi sveiką maistą, rūpinasi kūno švara, tvarka aplinkoje, saugia	Suaugusio padedamas: pats pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais, pats maitinasi, naudojami tualetu, prausiasi, šluostosi, bando rengtis, sudėti rūbus, laikosi susitarimų, suvokia prašymus, juos tinkamai vykdo. Padeda į vietą daiktus, žaislus, laikosi prašymų ar susitarimų	Domisi, aiškinasi, kas svarbu saugiam ir sveikam augti, laikosi kultūringo elgesio prie stalo, kitoje aplinkoje, geba ir žino kaip elgtis šalia kitų, paklausti, atsakyti, padėti mažesniui, ar kai reikia pagalbos, žino saugaus elgesio taisykles ir jų laikosi. Žino pagalbos telefoną, suvokia kada gali kreiptis. Žino kokių profesijų žmonės kur ir kaip

elgiasi.		gali padėti.
Fizinis aktyvumas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Noriai ir įvairiai juda, mėgsta judrią veiklą ir įvairius judėjimo žaidimus. <u>Esminis gebėjimas:</u> tiksliai ir koordinuotai atlieka įvairius judesius, geba saugiai judėti, veikti vienas ir poroje bei su grupe, išlavėjusi stambioji ir smulkioji motorika.	Vaikai ropoja, atsistoja, siekia daikto, savarankiškai vaikšto, eina plačia, siaura juosta -takeliu, linija, išlaiko pusiausvyrą, įveikia kliūtis, peržengia, lipa į kalniuką, pastovi ant vienos kojos, pašoka abiem kojom, laikydamasis lipa, meta, ridena kamuolį.	Juda spontaniškai, atlieka veiksmus su skirtingomis sporto priemonėmis, žaidžia judrius, imitacinius žaidimus, eina, bėga, šliaužia nurodyta kryptimi, laikosi taisyklių, susitarimų, pajunta judėjimo džiaugsmą, kuria judesius, šokinėja, meta kamuolį į taikinį, siekdami judesių tikslumo, įveikia kliūtis, žaidžia estafetes, krepšinį, futbolą, suvokia pergalę ir pralaimėjimą
Sveika mityba. <u>Vertybinė nuostata:</u> Domėtis sveikatai palankiu maistu, jo gaminimu, ugdytis mitybos kultūros įgūdžius. <u>Esminis gebėjimas:</u> maisto įvairovės pažinimas, tinkamas elgesys prie stalo, valgyti savarankiškai, žino maisto svarbą ir naudą	Matydami ir girdėdami apie maistą, jo pavadinimus, turtėja žodynas, pradeda pažinti ir skirti maistą valgymo įgūdžiai, mokosi tinkamai ir taisyklingai naudotis stalo įrankiais, savarankiškai valgyti.	Klausosi skaitomų tekstų, žiūrimų filmukų bei žaisdami edukacinius žaidimus („Sveika-nesveika“, maisto piramidė ir kt.) sužino apie sveiką maistą, jo naudą ir svarbą organizmui, sužino meniu, imituoja maisto gaminimą, atlieka stalo serviravimą, ištraukia Įsveiko maisto receptų kūrimą; tyrinėja, matuoja maisto produktus, savarankiškai atsigeria vandens, žino kiek išgerti..
Dienos ritmas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Dienos ritmo svarbos pajautimas (aktyvumo ir poilsio derinimas), kūno siunčiamų signalų atpažinimas. <u>Esminis gebėjimas:</u> Jaučia ir skiria dienos ritmo skirtumus, geba derinti prie savo poreikių, analizuoja dienos ritmą, taiko sveikatos svarbai.	Suaugusiojo padedami vaikai ugdomi dienos ritmo pajautą, skatinami atpažinti gerą nuotaiką, irzlumą, mieguistumą, kad reikia poilsio, atpažįsta paveikslukų sudėliotą dienotvarkę, su mokytoju kuria dienos ritualus.	Patys sudėlioja atpažįsta dienos ritmą grupėje, namuose, atpažįsta ženklus, kai reikia poilsio, miego, iš skaitomų knygelių, pasakojimų, pokalbių sužino apie patirtas emocijas, ką daryti, kaip jas išlieti, skiria kas galima, o kas ne, išbando kūno aktyvumo reguliavimo būdus (greitas, lėtas, kas ramina ir kaip (muzika), geba įvardinti laiką rytas, diena, vakaras, valanda ir kt.).
Kūno švara ir aplinkos tvarka. <u>Vertybinė nuostata:</u> Žino asmens higienos įgūdžius ir jų laikosi, suvokia ir atpažįsta tvarką ir netvarką. <u>Esminis pasiekimas:</u> Žino, suvokia svarbą ir laikosi asmens higienos, pastebi netvarką, imasi iniciatyvos ją sutvarkyti.	Susipažįsta su asmens higienos reikmenimis, ugdomi kūno, rūbų priežiūros įgūdžius (plauna rankas, šluostosi, rengiasi, tvarkosi rūbus, daiktus, žaislus), skatinami šukuojasi, kartu tvarko žaislus.	Stebi suaugusių pavyzdį, seka juo tvarkydamas daiktus, rūbus, laikosi higienos: plaunasi, prausiasi, šluostosi, sužino iš skaitomų kūrinių, pokalbių, virtualių priemonių apie bakterijas, virusus, jų sukeltas ligas, sužino kaip apsisaugoti, supranta ir to siekia, skatina ir draugus, žiūrinėja tvarkingos, estetiškos aplinkos albumus, kuria saugaus daiktų

		laikymo taisykles, katalogus, renka, rūšiuoja šiukšles.
Saugaus elgesio įpročiai. <u>Vertybinė nuostata:</u> Domisi ir pastebi bei žino saugaus elgesio taisykles, geba saugoti savo ir kitų sveikatą. <u>Esminis gebėjimas:</u> Žino kaip elgtis situacijose, laikosi saugaus elgesio taisyklių kieme, gatvėje, su nepažįstamais žmonėmis, pastebi ir perspėja kitus.	Su suaugusiu mokosi saugiai žaisti, nešti daiktus, lipti laiptais, atsargiai elgtis lauke.	Mokosi saugaus elgesio grupėje, kieme, gatvėje, miške, prie vandens su nepažįstamais žmonėmis: skaitant istorijas, aptariant, analizuojant, ieškant po vieną ir kartu sprendimo būdo, žiūrint ženklus ir edukacinius filmukus, piešinius bei paveikslus, sužino kur kreiptis įvykus nelaimei, kas ir kokie profesijos žmonės gali padėti, kuria situacijas, jas imituoja, atpažįsta nuodingus grybus, uogas,
„Aš ir bendruomenė“ (jautrus socialinei kultūrinei įvairovei, komunikabilus) Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti vaikų savivoką ir savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją ir kontrolę, santykius su suaugusiais ir vaikais, socialinį ir kultūrinį sąmoningumą. Ugdymosi veiklos skatina plėtoti tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, žaismės ir žaidimo bei mokėjimo mokytis gebėjimus. Vaikų įsitraukimas į veiklas skatina suaugusiojo jautrus ir pastovus emocinis ryšys su vaiku, ryšys su kitais, bendravimas ir nuolat padedantis pažinti save ir kitus, suvokti ryšius su kitais ir savo vietą tarp žmonių, išmokti valdyti savo elgesį, emocijas, užmegzti draugystę, išreikšti jausmus žodžiais ir kitomis priemonėmis. Patirties raišką skatina mokykloje sukurti kontekstai, pasižymintys emociniu saugumu, suaugusiojo jautrumu vaiko poreikiams, inicijuojant bendrus žaidimus ir patirtines veiklas, skatinančias empatiškumą, santykių kūrimą, problemų sprendimą. Kartu įgyvendinant programą „Mes kartu, dėl mūsų vaikų“, Vaikų savivaldos klubo programą „Tvarkiukas - mano draugas“, grupių ir kiti projektai, per bendruomenės narių švietimą, bendradarbiavimą, savanorystę, žaismės ir patyriminę vaikų veiklą.		
Pasiekimų sritys	1-3 metų:	4-6 metų
Savo poreikių pomėgių, supratimas ir raiška. <u>Vertybinė nuostata:</u> Supranta save kaip asmenį, pasitiki savimi, mokosi priimti reikiamus sprendimus. <u>Esminis gebėjimas:</u> Geba suprasti save kaip asmenį, kuris keičiasi, įgyja galių ir pasitikėjimo savimi, moka priimti savo amžiui aktualius sprendimus.	Kartu su suaugusiu mokosi parodyti savo poreikius, pastebi kitų (veido mimika, judesiu, garsais, pirmais žodžiais), reaguoja į suaugusiojo kalbinimą, apkabiniimą, žaidinimą, atliepia reagavimu, bando įvardinti.	Plėtos supratimą apie save kaip asmenį, kuris auga, keičiasi, įgyta patirti padės ištraukti į žaidimus, įvairias veiklas, jas suprasti: noriu-nenoriu, patinka-nepatinka, neįdomu-įdomu ir pan., atpažįsta, tyrinėja skirtingais būdais: emocine reakcija, žodžiais, juoku, liūdesiu, piešiniu ir kt.
Savo emocijų atpažinimas ir raiška. <u>Vertybinė nuostata:</u> Domisi savo ir kitų emocijomis, pastebi ir vertina jų raišką. <u>Esminis gebėjimas:</u> Atpažįsta emocijas, įvardija, pasako priežastis, tinkamai reiškia kitiems priimtinais būdais.	Kilusias emocijas išreiškia įvairiais būdais, veido išraiška, judesiu, garsais ir kt., vienų - dviejų metų pamėgdžioja suaugusį, o antrais -trečiais metais jau atpažįsta, įvardija, naudoja emocijų veidukus, mokosi nusiramino būdų.	Žaisdami naratyvinius žaidimus, tyrinėdami ir analizuodami, klausydami skaitomų kūrinių, žiūrėdami edukacinius filmukus, nuotraukas, paveikslėlius, įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, ieško priežastinio ryšio, aiškinasi jas sukėlusias situacijas.

Kūno pažinimas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Domisi savo ir kitų kūnais, kūno dalių funkcijomis. <u>Esminis gebėjimas:</u> Pažįsta savo kūno dalis, žino jų paskirtį, svarbą, žino kas ir kaip juda, ko negali, kaip apsaugoti savo kūną.	Vaikai pajaučia savo kūną, suaugusio glaudžiami, kykuojami, rengiami, kalbina-mi, tyrinėjami per judrias veiklas (ką gali kojos, galva ir rankos), stebi save ir kitus veidrodyje, džiaugiasi, imituoja judesius.	Tyrinėja judėjimo, atramos, kūno sistemas: kraujotakos, virškinimo, kvėpavimo, vartydami knygas, enciklopedijas, stebėdami muliažus, žiūrėdami informacinius filmukus, kurdami modelius, išsiaiškina kuo ypatingas kūnas, ir ką jis gali, sužino kaip rūpintis kūnu, supranta savo privatumą, kaip saugoti savo asmenines ribas, išvengti pažeidimų.
Emocijų ir jų raiškos reguliavimas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Žino ir naudoja emocijų raiškos ir reguliavimo būdus, juos taiko. <u>Esminis gebėjimas:</u> Įvertina situacija, taiko žinomus būdus emocijų raiškai ir jų valdymui, padeda, pataria draugui.	Mokosi tinkamai elgtis stebint, padedami suaugu siojo, taiko būdus: išreikšti emocijas, prašo pagalbos: priglauti, paimti, paguosti, nuraminti, eina tolyn nuo sukkelto daikto ar įvykio, bando reikšti žodžiais.	Pradedą valdyti savo emocijas, išbando skirtingus būdus per įvairias veiklas (susikačiuok iki trijų, pabūk ramybės kampelyje, „mamos“ glėby ar pan., pasiklausyk ramios muzikos, įžvelgia gerąją teigiamų emocijų pusę, jas siūlo draugams, naudoja žaidimuose.
Dėmesio ir elgesio valdymas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Nusiteikęs valdyti emocijas ir elgesį. <u>Esminis gebėjimas:</u> Sutelkia dėmesį ir pastangas laikantis taisyklių ir susitarimų, bendravimas su kitais lydimas mandagumo, savo veiksmų kontroliavimo, gebėjimo nusiraminti.	Kartoja tuos būdus, kuriuos matę iš suaugusio, pats patyrė: nusišypsoti, ploti, pakalbinti, žaisti greta, pasiūlyti žaislą, palaukti savo eilės norint gauti ką nors.	Stebi, tyrinėja aplinkoje ir tikslingai pasiūlytose vaikų veiklose išbando įvairius dėmesio ir elgesio valdymo būdus, susitaria žaisti įvairius savireguliacijos reikalaujančius žaidimus (palaukti, nekalbėti, nusijuokti ir pan.), kuria kartu grupės taisykles, mokytojo padedami mokosi dėmesio sutelkimo, nukreipimo, „Stop“ ženklo, netinkamo elgesio slopinimo, kontrolės, motyvuoti save atlikti ir tai kas reikia, o nepatinka; mokosi valdyti laiką, planuoti veiklą.
Žmonių įvairovės supratimas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Suprasti ir suvokti, kad žmonės skirtingi, lyties, tautos rasės, išvaizdos, jie gyvenai šalia. <u>Esminis gebėjimas:</u> Išmokyti pajauti, suprasti skirtingų žmonių buvimą šalia, galimybę veikti kartu.	Pajauti kitų žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus, lyties skirtumus, skiria ir įvardija mergaitę, berniukas, atkreipia dėmesį, lydi suaugusio komentaras -įvardijimas.	Pajaučia žmonių panašumus ir skirtumus, juos įvardija, tyrinėja, domisi, bendrauja, kartu veikia, susipažįsta su skirtingų rasių, tautybių, profesijų žmonėmis, kuria regionų, tautų rūbus, bando užmegzti ryšius, naudodami enciklopedijas, medijas, socialinius tinklus, keliauja po skirtingas šalis, sužino kultūros detalių, maisto ir kt.
Žmonių bendruomenių tyrinėjimas <u>Vertybinė nuostata:</u> Suvokia šeimos, grupės darželio bendruomenės modelį, suvokia, etninius, kultūrinius skirtumus <u>Esminis gebėjimas:</u> Jaučia savo šeimą, domisi lygina kitų šeimų, suvokia ryšių svarbą, geba įsijungti į grupės ar kitą bendruomenę.	Per emocinius ryšius jaučia savo šeimą, užmezga ryšius su grupės draugais, įsijungia į darželio šventėse, renginiuose, žiūri, stebi, susipažįsta su kitais bendruomenės nariais.	Suvokia savo šeimos, grupės, darželio bendruomenės panašumus ir skirtumus, tyrinėja, atranda ir aiškinasi kas sieja bendruomenių narius, kokie emociniai ryšiai jungia: kalba, papročiai, tradicijos, muzika, tautodailė ir kt., atradami siejančius ryšius, vaikai ugdomi priklausymo bendruomenei, tautybei jausmą.

Tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Pažinti ir gerbti savo tautos simbolius, kalbą, tradicijas. <u>Esminis gebėjimas:</u> Susipažįsta su tautos, regiono, miesto simboliais, žino jų prasmę ir reikšmę, kalba taisyklinga savo kalba, ją gerbia, dalyvauja tradicinėse tautos šventėse, kuria ir puošia savo aplinką.	Aplinkoje girdi gimtą kalbą, mokosi jos tarimo, dainų, kalbėjimo raiškos, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.	Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja šalies pilietinėse akcijose, edukacinėse programose, tautinėse ir valstybinių švenčių renginiuose, pažįsta tautos, šalies miesto simbolius, juos pripažįsta ir gerbia, tyrinėja žemėlapi, lygina teritorijas, vėliavų spalvas, kultūros objektais, pažįsta iškilias Lietuvos asmenybes, įvairiomis meninės raiškos priemonėmis reiškia meilę bei savo krašto pasididžiavimą, lanko parodas, kuria eiles, pasakojimus.
„Aš kalbų pasaulyje“ (komunikabilus, lanksčiai mąstantis, kūrybingas) Ugdymo sritis apima žodinės ir nežodinės kalbos supratimą, kalbinę raišką, kalbų įvairovės suvokimą ir kalbinės tapatybės formavimąsi. Ugdymo srities paskirtis – plėtoti kalbų supratimą, kalbinę raišką, skaitmeninį sumanymą, meninę raišką, aplinkos pažinimą. Ugdymo veiklos skatina ugdyti tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis, emocijų suvokimo ir raiškos, žaidimo gebėjimus. Vaikų įsitraukimą skatina siūlomos įdomios ir aktualios veiklos, žaidybinės situacijos žadinančios smalsumą, emocinį įsitraukimą, bendravimo ir bendradarbiavimo procesus. Vaikus įtraukia kalbiniai žaidimai, skaitomos ir nežodiniu būdu pasakojamos istorijos, dialogai, skaitytų ar matytų per medijas literatūrinių kūrinių pasakojimai, inscenizavimas, diskusijos, ginčai, sprendimų priėmimas, lankymasis bibliotekose, muziejuose ir kt. Įgytos patirties raišką užtikrina skirtingi kultūriniai ir kalbiniai kontekstai įvairios aplinkos, komunikacijų įvairovė, kurioje vaikai taiko įgytas patirtis, patys kuria, skatinama žodinės ir nežodinės kalbos vartojimas. Taip pat taisyklingos kalbinės raiškos vakaronės, knygų skaitymo valandėlės, bibliotekos lankymas, knygos kelionė į namus ir pan.		
Pasiekimų sritys	1-3 metų:	4-6 metų
Klausymas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Klausyti ir suprasti kitų kalbėjimą. <u>Esminis gebėjimas:</u> Klausyti, suprasti kitų kalbėjimą, Pajusti skirtumus tarp girdimos kalbos tempo, tono, suprasti kalbos skambumo grožį.	Klausydami suaugusių kalbėjimą plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, skirtingas intonacijas, emocijas, ugdomi foneminę klausą, fonologinį suvokimą.	Įsitraukia į girdimo teksto prasmę, panaudoja žaidimus, plėtodami kalbos supratimą, skirtingų žanrų stilių suvokimas (daina, tekstas, pasaka, informacija ir kt.), lavinama vaizduotė, skatinanti reikšti mintis, kurti, pratina klausyti draugų, suaugusių pokalbių, žaidimų pokalbių metu, suprasti ir išgirsti kitų norus, emocijas ir pan.
Žodinės kalbos suvokimas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Suvokti žodinės kalbos prasmę ir dalyvauti jos galimybių plėtotėje kasdieniame gyvenime. <u>Esminis gebėjimas:</u> Žodinės kalbos supratimas skatina dalyvavimą įvairiose veiksėnėse, bendraujant, susitariant, kuriant.	Kalbos suvokimas išreiškia supratimą, ką suaugęs nori iškomunikuoti, žodžius lydi gestai, mimika, veiksmai, kalbinami bando atsakyti, klausti, žaidimuose ar žaismės situacijose, žino savo, draugų, vardus, supranta skaitomus ar girdimus tekstus, pavadina daiktus ir kt.	Ugdosi žodinės kalbos supratimą, vaikai aktyviai bendrauja žaisdami, veikdami grupinėse veiklose, suvokia įvairių stilių tekstus, sieja tekstą su vaizdine informacija, vaidina, iliustruoja, imituoja kalbą judesiais, mimika, girdi ir suvokia girdėdami kad tai kitų tautų kalba, bando kalbėti tarmiškai, jas supranta.
Nežodinės kalbos suvokimas.	Stebi aplinkinių veido mimiką,	Vaikai atpažįsta gestus, mimikas, ir

<u>Vertybinė nuostata:</u> Stebėti, pajauti ir suprasti nežodinę kalbos prasmę. <u>Esminis gebėjimas:</u> Naudotis nežodinės kalbos priemonėmis, dalinantis emocijomis, patirtimi, domėtis nežodinėmis kalbėjimo formomis.	gestus, kūno kląbą, pradeda suvokti nežodinę kalbą, tai įsitraukia į siūlomas veiklas (žvilgsnis, šypsena, gestas, palietimas, apkabinimas ir kt.).	reaguoja žodine ar nežodine kalba, įsitraukia į komunikaciją, naudoja paveikslėlius, ženklus bendravimui, kūrybiškai reiškia judesius, emocijas, ir poreikius.
Rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Domėtis simboliais, ženklais, paveikslėliais rašytiniu tekstu. <u>Esminis gebėjimas:</u> Domėtis ir suvokti kad simboliais, ženklais, paveikslėliais galima susikalbėti, susipažinti, kopijuoti atpažinti užrašus ir kt.	Suvokia vaizdinę informaciją, daiktus, ryškius ženklus, simbolius, varto knygeles, domisi, priskiria veiksmui, paveikslėliui, domisi, tyrinėja tekstą medijose, knygelėse.	Rodo domėjimąsi įvairiais ženklais, simboliais, rašytine raiška, varto knygeles, žaidžia kortelių žaidimus, stebi, tyrinėja aplinkoje esančius užrašus, ženklus, bando „skaityti“ susipažįsta su Brailio raštu, bando lytėjimu, žino ir suvokia kad yra skirtingų žanrų leidinių Knyga, žurnalas, plakatas, laikraštis, kuria grupės leidinį.
Kalbėjimas . <u>Vertybinė nuostata:</u> Gausėja vaikų žodynas, aktyvėja kalba, komunikavimas, kalba sakinais, aiškiau reiškia mintis. <u>Esminis gebėjimas:</u> Kalba aiškiai, sakiniiais, reiškia mintis ir emocijas, supranta kitų kalbėjimo tempą, stilių, aktyviai komunikuoja su bendraamžiais ir suaugusiais.	Čiauška, mėgdžioja, bando reaguoti ir kartoti žodžius, atkartoja mimiką, supranta žaidimų, veiksmo instrukcijas, įsijungia, bando įvardinti daiktus aplinkoje, pasakoja „savo kalba“, bando kalbėti trumpais sakineliais.	Kalbinės raiškos būdais tyrinėja, bando keisdami balso stiprumą, tempą, intonaciją, eksperimentuoja garsais, kuria naujus žodžius, kalba žaisdami, supranta instrukcijas, patys kuria, sieja tekstą su vizualia medžiaga, kalba taisyklingais sakiniais.
Bendravimas ir komunikacija. <u>Vertybinė nuostata:</u> Kalba aiškiai, komunikuoja įvairiais kalbėjimo būdais, laikosi kalbėjimo etiketo. <u>Esminis gebėjimas:</u> Kalba taisyklinga, gausus žodynas geba reikšti mintis, papildydami gestais, mimika ir pan.	Bendruoja žvilgsniu, gestais, mimika, reiškia žodinę ir nežodinę raišką, kalba su savimi, klabinami atsako žodžiu, trumpu sakiniu, kartu su suaugusiu įvardija daiktus, emocijas, bando komunikuoti su draugais, su aplinkiniais.	Vaikai aktyvūs komunikacijos dalyviai: kalba sau, kalba su kitais, klausinėja, prašo, aiškinasi, kelia klausimus, naudoja vaizdingus žodžius, papildo mimika, gestais, iliustruoja aplinkos daiktais, schemomis, įsitraukia į dialogą, išbando skirtingas kalbėjimo manieras, skaito knygas, aptaria, įsitraukia ir kuria žaismių situacijas..
Rašytinė kalba. <u>Vertybinė nuostata:</u> Suvokti rašytinės kalbos reikšmę, domėtis ir bandyti „rašyti“. <u>Esminis gebėjimas:</u> Domisi, stebi rašytinę kalbą, atpažįsta ženklus, raides, bando rašyti, kopijuoti.	Stebi rašančius, piešančius, bando mėgdžioti, braukti, keverzuoti, kartu su suaugusiu palieka ženklus popieriuje, vandenyje, ant smėlio...	Įsitraukia į siūlomas veiklas: piešti, kopijuoti, rašyti ženklus, raides, simbolius, piešia ženklus, konstruoja, dėlioja iš gamtinės medžiagos, rašo tekstus -žinutes su mokytojo pagalba, naudoja spausdintas raides, ieško ir „rašo kompiuteriu, supranta rašymo tikslus, tyrinėja raštą.
Kalbų įvairovės suvokimas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Suprasti tautų skirtingą kalbėjimą, raštą, kultūrines tapatybes. <u>Esminis gebėjimas:</u> Skatinti kalbų ir kultūrų pažinimą,	Kartu su suaugusiu klausosi skirtingų kalbų, varto kitų tautybių knygeles, klausosi įrašų (dainelių, eilėraščių), susipažįsta su kitų tautų vaikais darželyje, šeimoje	Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą, formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti kita kalba kalbančius, bando užmegzti ryšius ir bendrauti su kitakalbiais, kalbų, žaidžia kartu, atlieka užduotis, žaidžia žaidimus

domėtis ir suvokti girdint įvairias kalbas, bandyti užmegzti ryšius su kitatučiais grupėje ir aplinkoje.	kitoje aplinkoje.	medijose, susijusias su kitų kalbų suvokimu, pastebėdami skirtumus su gimtąja kalba.
„Tyrinėju ir pažįstu pasaulį“ (lanksčiai mąstantis, sėkmingai besimokantis) Ugdymo sritis apima visus šiuos turinio aspektus: mane supantys daiktai, gyvybė, skaičiavimas ir modeliavimas, matematiniai erdvės tyrinėjimai, skaitmeninių technologijų pasaulis. Ugdymo srities paskirtis yra plėtoti daiktinės ir gamtinės aplinkos pažinimą, matematinį mąstymą, skaitmeninį sumanumą, kalbų supratimą, tyrinėjimą, problemų sprendimą, mokėjimą mokytis. Ugdymo (si) veiklos skatina žaidimo, kūrybiškumo, emocijų suvokimo ir raiškos gebėjimus vaikų įsitraukimas į veiklas skatinamas kryptingai kuriant kontekstus, pažadinančius vaikų smalsumą gyvosios gamtos objektams, daiktams, robotams, dangaus kūnais, plika akimi nematomais objektais, naudojant mikroskopus, skaitmenines technologijas ir kt., tyrinėjant gyvai gamtoje ir papildomai per skaitmeninį ir ne tik mikroskopą. Tyrinėjant ir sprendžiant problemas skatinamas kritinis mąstymas, tyrinėjimo eigos planavimas, veiklos rezultatų aptarimas. Ugdymo(si) veiklose skatinimas suprasti pažintinio pobūdžio informaciją, ją išreikšti įvairiomis formomis (piešiniu, diagrama, simboliais) fizinėmis bei skaitmeninėmis priemonėmis. Tam padeda realūs kontekstai: Vitaminų kalnelis, Kneipo takas, vaikystės sodas, arbatžolių dėžės, inkilų medis, lesyklų alėja ir veikla visu metus juose.		
Pasiekimų sritys	1-3 metų:	4-6 metų
Daiktai ir kasdienybė. <u>Vertybinė nuostata:</u> Pažinti aplinkos daiktus, jų savybes ir paskirtį. <u>Esminis gebėjimas:</u> Atpažinti daiktus realioje ir ne tik aplinkoje, žinoti jų paskirtį, tinkamai ir saugiai su jais elgtis.	Atpažįsta daiktus, skiria pagal spalvą, formą, kvapą, tyrinėja liesdami, mesdami, domisi judančiais daiktais, pažįsta daiktus artimoje aplinkoje, juos tyrinėja, pavadina, naudoja pagal paskirtį.	Pažįsta, žino jų paskirtį, rūšiuoja pagal požymius, dydį, formą, spalvą, tekstūrą, tyrinėja kam ir kur juos galima naudoti, žino jų požymius, veiklą su daiktais koncentruoja dėmesį, lavina rankų, akių koordinaciją, daiktams suteikia prasmę, atpažįsta medijose, juos tyrinėja, lygina, išbando.
Daiktai ir technologijos <u>Vertybinė nuostata:</u> Susipažinti suvokti daiktų paskirtį, mokėti saugiai naudotis. <u>Esminis gebėjimas:</u> Pažįsta, atpažįsta daiktus, moka jais naudotis, tyrinėja naudodamasis išmaniomis technologijomis.	Varto korteles, interaktyvias knygeles, stebi medijose ir atpažįsta daiktus, suranda atitiktį ar panašų savo aplinkoje.	Varto enciklopedijas, išmanias knygeles, stebi vaizdo įrašų, aiškina daiktų paskirtį ir savybes, tyrinėja, lygina dabarties ir praeities daiktus, komentuoja, supranta iš ko pagamintas, kam skirtas, kaip naudotis, tyrinėja naudodami lupas, magnetus, mikroskopus, svarstyklės, ieško atsakymų, diskutuoja.
Pažįstu gyvybę <u>Vertybinė nuostata:</u> Suteikti galimybę tyrinėti aplinkos objektus ir reiškinius, susipažinti su gyvybės įvairove. <u>Esminis gebėjimas:</u> Pažinti ir suvokti gyvybės įvairovę, jos reikšmę ir svarbą, mokėti rūpintis ir saugoti ją.	Tyrinėja kartu su suaugusiu augalų, gyvūnų dalis, stebi gamtos reiškinius, girdi aiškinimus,	Stebi, tyrinėja grupuoja, atpažįsta ir pavadina gyvybės objektus, junta skirtumus, juos įvardija, žino, kaip prižiūrėti, mokosi rūpintis, jais, seka ir žino paros laiką, dalis, pastebi, gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę, ko kam reikia, tyrinėja jų poreikius skirtingais metų laikais, ugdomi pagarbą gyvybei.
Netikėti atradimai. <u>Vertybinė nuostata:</u> Suvokti kas ir kaip turi prisidėti prie Žemės išteklių tausojimo, tvarumo.	Su suaugusiu pastebi, klauso aiškinimų apie netikėtus pastebėjimus gyvojoje gamtoje.	Susipažįsta su fizikiniais reiškiniais (tamprumas, guma, spyruoklė, trintis, energija), žaisdami sužino kaip ir kodėl deformuojasi daiktai, kodėl juda nuožulnia trajektorija,

<u>Esminis gebėjimas:</u> Atrasti ir pažinti fizinius reiškinius, mokytis tausoti gyvą gamtą, išteklius, plėsti žinias apie supantį pasaulį, jį tyrinėjant.		tyrinėja, aiškinasi, išbando, eksperimentuoja (kodėl cukrus tirpsta, kodėl vanduo nusidažo, kodėl debesys suteikia pavėsio ir pan. vandens, saulės, debesų ir kt. reiškinių galimybes ir kaitą,
Atrandu skaičius ir skaičiavimo ir matavimo būdus. <u>Vertybinė nuostata:</u> Atrasti skaičių pasaulį, suprasti skaičiavimo būdus ir taikyti veikiant. <u>Esminis gebėjimas:</u> Pažinti skaičius, žinoti jų prasmę ir naudą veikloje, kūrybiškai taikyti skaičiavimo patirtį.	Vaikai išgirsta skaičiavimą, daiktų kiekio priskyrimą skaičiui, atranda ir skiria vieną daiktą, priskiria skaitmeniui, mokosi eilėraščių skaičių sekos būdu.	Išitraukia į skaičiavimo veiklas, naudoja fizines skaitmenines priemones ir paaikšina kiekybinę informaciją, atlieka (10 ribose) skaičiavimo užduotis, pažįsta skaitmenis iki 10, skaičiuoja pirmyn ir atgal, pasako skaičių kaimynus, piešia, kuria, žino sąvokas: pridėti, atimti ir kt., lygina trijų ir daugiau daiktų dydžius, apibūdina vietą ir padėtį, matuoti įvairiais matais ir būdais, lyginti, suvokti judėjimo kryptis, savo ir kitų objektų atžvilgiu.
Skaitmeninis raštingumas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Įgyti skaitmeninio raštingumo ir informatinio mąstymo pradmenis <u>Esminis gebėjimas:</u> Geba saugiai naudoti informacines technologijas, žino paprasčiausias žaidybines edukacines programas ir jomis naudojasi.	Tyrinėja aplinką, domisi grupėje ir kitoje aplinkoje esančiais įvairiais daiktais be ekranų (interaktyviais žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.	Mokytojų padedami iki 30 minučių per dieną praleidžia laiko prie ekranų, naudojami skaitmeniniu turiniu, ugdomosiomis vaikų programėlėmis atlikdami užduotis, susipažindami su skaitmenimis, dydžiais ir pan., susipažįsta su žaidybinėmis aplinkomis, programuodami paprastas animacijas, žaidimus ir pan.

„Kuriu ir išreiškiu“ (kūrybingas, komunikabilus, sėkmingai besimokantis)

Ugdymo sritis apima šiuos aspektus: žaidimo, muzikos, šokio, dailės teatro raiška.

Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti estetinį suvokimą ir raišką, kur veiklos skatina aplinkos pažinimą, kalbų supratimą, kalbinę raišką, problemų sprendimą santykius su suaugusiais ir bendraamžiais bei mokėjimą mokytis.

Kiekviena raiška generuoja idėjas, kurias vaikai žaidžia, imituoja, improvizuoja, komponuoja, aranžuoja, modeliuoja, interpretuoja, reflektuoja, atlieka tai, ką sukuria pats ar kiti. Gilėja supratimas palaikantis susidomėjimą, norą pajusti, pažinti, patirti, įsitraukti į tyrinėjimus, geriau suprasti muzikos, šokio, teatro vizualaus meno estetikos ypatumus ir vertingumą. Tuo pačiu išryškėja vaikų teikiama pirmenybė meninės raiškos sritimis ir formomis.

Žaisdamas vaikas ugdomi savitus žaidybinius gebėjimus ir plėtoja vaizduotę, kūrybiškumą, stiprina improvizacinius įgūdžius, socialinio bendravimo vertybinius pagrindus.

Pasiekimų sritys	1-3 metų:	4-6 metų
Žaidimas kaip savo patirčių, socialinių santykių tyrinėjimas ir kūrimas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Žaismingai reikšti emocines patirtis, kurti ir įvaldyti įvairias raiškos formas. <u>Esminis gebėjimas:</u> Išmokyti inicijuoti bei palaikyti žaismingas įvairias socialines raiškos formas.	Žaismingai, spontaniškai juda, pažįsta kūno galimybes džiaugsmingai reaguoja į pasisekus, kartu išgyvena bendrumo džiaugsmą, tyrinėja garsų, muzikos pasaulį, išreiškia emocijomis, judesiais, tyrinėja aplinkos veikimo ir žaidimo sąveikas.	Suvokia žaidimą kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimą, patys kuria, inicijuoja draugus, kartu džiaugiasi, priima susitarimus kartu kuria, improvizuoja, laiko simbolių susitarimų, pereina prie sunkesnių žaidimo formų, tyrinėja garsų, muzikos pasaulį, išbando įvairias raiškos priemones ir būdus, ugdomi vaizduotę, kūrybiškumą, žaisdami konstruoja vaikų kultūrą.

Muzikinis ugdymas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Kiekvienas vaikas individualiai išgyvena parengiamojo muzikinio mąstymo etapus. <u>Esminis gebėjimas:</u> Ugdytis muzikinio suvokimo bei raiškos galimybių raišką per teigiamas emocijas ir formų įvairovę.	Klauso, mėgdžioja aplinkos ir muzikos garsus, čiauška, juda, siūbuoja, atkartoja toninius ir ritminius darinius, tyrinėja garsų pasaulį balsu, instrumentais (barškučiais, būgneliu, trikapiu, varpeliais ir kt.), lavinama motorika (kratymu, mušimu, lytėjimu ir kt.), bando dainuoti.	Mokytojų sukurtoje muzikinėje aplinkoje susitelkia į muziką, išlaiko domėjimąsi muzika, skiria skirtingus žanrus, patys juda, dainuoja, atkartoja -po viena, po du, grupėje, groja priimtinais instrumentais, improvizuoja, atsimens muzikos elementus (ritmas, tempas, harmonija, tempas, dinamika, stilius ir kt.) reiškia emocijas pagal girdimą muziką, susipažįsta su muzikos klausymo ir atlikimo socialine kultūra.
Šokio kultūra. <u>Vertybinė nuostata:</u> Derinti laisvą judesį ir ritminius pratimus per kritinį mąstymą puoselėti judesio kultūrą. <u>Esminis gebėjimas:</u> Judėti pagal muziką, pereinant į struktūruotą judesių seką bei kompozicines šokio formas.	Juda pagal aplinkos garsus, muziką, tyrinėja kaip juda kiti, stebi, pamėgdžioja, patiria džiaugsmą, išreiškia savitai emocijas, jau geba rinktis muziką, žino kuri linksma, gali šokti, judėti ir džiaugtis.	Judėdami patiria džiaugsmą, mėgausiasi, tyrinėja su mokytoja tempą, ritmą, dinamiką, erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, žaidžia liaudies žaidimus, išreiškia emocijas per judėjimo jutiminę patirtį, šoka viena, poroje, ratelyje, išmoksta šokio žingsnelių, kuria šokius su mokytoja, derina šokio meno su kitais menais ir kalba, šoka jiems siūlomus šokius.
Vizualaus meno tyrinėjimas ir kūrimas. <u>Vertybinė nuostata:</u> Vizualinėmis raiškos priemonėmis išreikšti save, jausmus, emocijas, pasaulio matymą ir kūrybiškumą. <u>Esminis gebėjimas:</u> Geba kurti, rinktis priemones, išreikšti save, suvokiamą pasaulį, plėtoti vaizdinį mąstymą kuriant.	Stebi, tyrinėja savo aplinką, reiškinius, reiškia susižavėjimą, ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, tyrinėja lytėdamas, tepliodamas dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, bando piešti, pasakyti ką nupiešė, reiškia emocijas, bando įvardinti.	Gausėja meninių suvokimų žodynai, išgirsta mokytojos komentarus tyrinėjant, lankosi parodose, muziejuose, žiūri edukacinius filmukus, kuria vaizdus, atkuria tiksliai grafinį vaizdą, kontroliuoja rankos judesius, atlieka tiksliai, išbando įvairias vizualaus meno raiškos priemones, įvardija emocijas, vertina savo ir kitų darbus, džiaugiasi.
Grafinė ir spalvinė raiška. <u>Vertybinė nuostata:</u> Išbandyti įvairias grafinės, erdvinės ir spalvinės raiškos priemones ir galimybes. <u>Esminis gebėjimas:</u> Kūrybiškai veikiant ir tyrinėjant aplinkas reikšti mintis, idėjas, siekiant savitai atlikti kūrybinius darbus.	Žaidžia su skirtingais dvimačių, trimačių formų objektais - čiupinėja, minko, stebi, tyrinėja, tyrinėja - potėpius pirštuku, teptuku, reiškia emocijas, bando piešti nesudėtingus daiktus.	Naudoja įvairias meninės raiškos priemones, atvaizduoja realistišką ir ne tik pasaulį, įvardija emocijas, tyrinėja spalvų galios vertę, kuria ir aptaria vieni kitų darbus, rengia darbų parodas, jas pristato, modeliuoja dvimates, trimates figūras veikdami su įvairiomis medžiagomis, bando sukurti erdvinius objektus, kuria informacinių technologijų pagalba.
Teatro raiška. <u>Vertybinė nuostata:</u> Padėti vaikams tyrinėti ir pažinti teatrinių raiškos formų įvairovę. <u>Esminis gebėjimas:</u> Pažįsta ir patiria teatro reiškinius, juos išbando skirtingomis teatrinės raiškos priemonėmis.	Stebi, tyrinėja vaidybą vyresnių draugų, profesionalių aktorių, girdi suaugusio pasakojimus apie tai, bando patys imituoti veikėjus, judėti, reikšti balsus ir pan.	Žaidžia artimus dramai žaidimus, mėgdžioja pasakų veikėjus, atlieka vaidmenis, renkasi personažus, aptaria jų veiksmus, vaidina, rodo kitiems, džiaugiasi, dalyvauja teatro renginiuose, žino teatro žanrus, juos išbando (šokio, lėlių, dramos, operos).

V SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, TĖSTINUMAS BEI DERMĖ

Vaikų ugdymosi pažanga ir dokumentavimas

Ikimokykliniame amžiuje vaikų ugdymosi pažanga yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese įgyjami pasiekimai, tai žinios, gebėjimai, vertybinės nuostatos, bei kompetencijos, kurie parodo vaiko potencialių galių ūgtį, dalyvaujant visose 18 ugdymo(si) srityse. Ikimokykliniame amžiuje vaiko raida yra labai sparti, netolygi, kiekvieno vaiko ūgtis skiriasi pasiekimų žingsniais, kuriuos svarbu pastebėti ir atpažinti grupės mokytojams, švietimo pagalbos specialistams, tėvams.

Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų vertinimas atliekamas pagal „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą“ (2024-02-05, Nr.V-131) bei fiksavimo susitarimus įstaigoje.

Pasiekimų vertinimo tikslas:

- atpažinti vaiko stiprybes, mažiau išplėtotus gebėjimus ir tikslingai skatinti jų ūgtį;
- kurti kokybišką įtraukų ugdymosi procesą, užtikrinant optimalią kiekvieno vaiko visų galių plėtotę;
- padėti tėvams stebėti ir suprasti savo vaiko pažangą bei tikslingiau dalyvauti vaiko ugdymosi procese;
- užtikrinti vaiko ugdymosi tęstinumą ir sklandų perėjimą į priešmokyklinį ugdymą.

Formuodami vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistemą, vadovaujasi šiais vaiko ugdymo(si) pasiekimų vertinimo būdais:

1. Dokumentavimas:

1.1. vaikų ugdymosi gebėjimai bei pasiekimai fiksuojami elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“, trumpais komentarais, nurodant pasiekimų srities žingsnį, kurį yra pasiekęs vaikas;

1.2. vertinimą atlieka abi grupės mokytojos ir pagalbos specialistai (jei skirta pagalba vaikui);

1.3. vertinimas atliekamas: spalio ir balandžio-gegužės mėnesiais;

1.4. vertinimo rezultatai aptariami individualiuose pokalbiuose su tėvais (globėjais);

1.5. vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių pažanga ir pasiekimai aptariami (spalio ir balandžio mėnesį), dalyvaujant Vaiko gerovės komisijos nariams, specialistams, grupės mokytojai bei vaiko tėvams (globėjams);

1.6. mokslo metų pabaigoje aptariama mokytojų tarybos posėdyje, parengiant grupės vaikų pasiekimų kreivę (rudens ir pavasario), kad matytųsi ūgties rezultatai.

2. Pasiekimų įrodymų kaupimas:

2.1. pasiekimų įrodymai kaupiami „Vaiko pasiekimų aplanke“, kuris pildomas nuo vaiko atėjimo į įstaigą;

2.2. „Vaikų pasiekimų aplanke“ talpinama įvairūs vaiko poreikius bei ūgtį įrodantys dokumentai:

2.2.1. anketa „Susipažinkime“ – pildo tėvai (globėjai) rugsėjo mėn. ar naujai atėjus į grupę; kurioje yra informacija apie vaiką, jo šeimą, individualius vaiko įpročius, gebėjimus ir poreikius, tėvų lūkesčius ir kt.;

2.2.2. pasiekimų ir pažangos vertinimo suvestinė (kreivė) – mokslo metų pabaigoje;

2.2.3. vaiko kūrybiniai darbai su trumpais aprašais, atlikimo data (4 – 5 darbai per pusmetį);

2.2.4. įvairios užduotėlės, pratybos su atlikimo data (4 – 5 darbai per pusmetį);

2.2.5. vaiko pasakojimai, mintys, žodinės kūrybos, kalbos pavyzdžiai;

2.2.6. stebėjimų duomenys ir kita mokytojų nuomone reikalinga informacija;

2.2.7. nuotraukos.

3. Kiti susitarimai:

3.1. vaikų ugdymosi pasiekimų dokumentavimo, stebėsenos, kitos surinktos informacijos

naudojimas vykdomas laikantis etikos ir konfidencialumo bei yra neviešinami;

3.2. pasibaigus ugdymo programos laikotarpiui ar vaikui išvykstant iš įstaigos, „Vaiko pasiekimų aplankas“ atiduodamas tėvams;

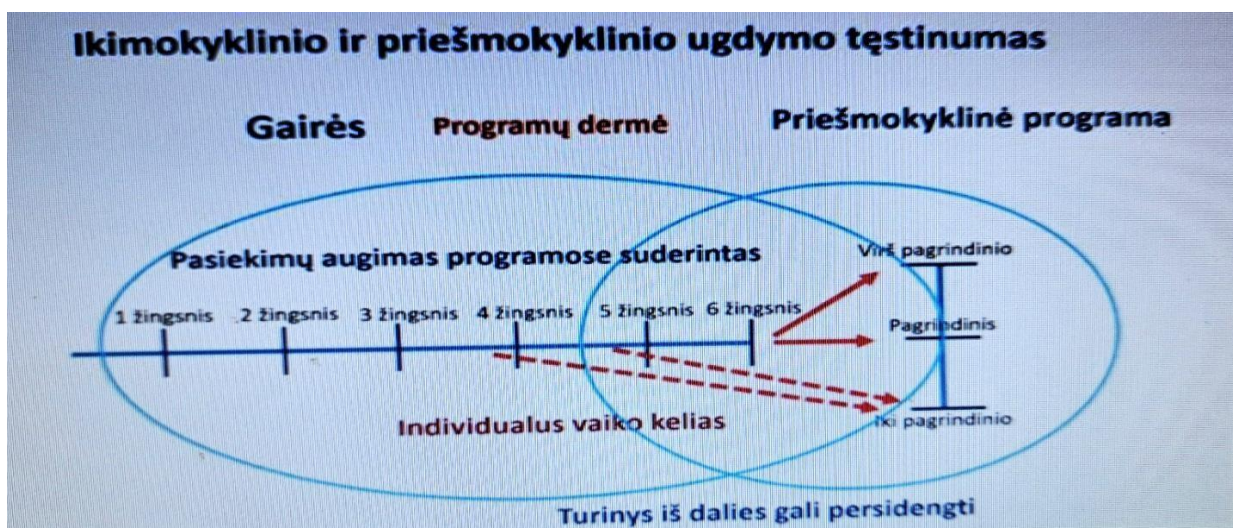
3.3. pastebėjus vaikų raidos ar ugdymosi nukrypimus, renkama papildoma informacija, atliekami stebėjimai, o sukaupta informacija pateikiama įstaigos Vaiko gerovės komisijai, kuri numato tolimesnius veiksmus;

3.4. remiantis vaikų pasiekimų stebėsena, kryptingai reflektuoti programos įgyvendinimo sėkmę bei poreikį ją tobulinti.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo dermė bei tęstinumas

Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis priešmokykliniame amžiuje. Vaiko priešmokyklinis ugdymas nuosekliai tęsiamas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus (4 pav.) įvairiose srityse jau yra įgijęs.

Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina programos „Raudonkepuraitys kraitelė“ ir „Priešmokyklinio ugdymo programos“ svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, kur išskirtinis dėmesys žaismės ir patirtiniam vaikų ugdymuisi.

4 pav. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų dermė.

Programa gali būti papildyta, tobulinama, atliepiant ugdymo(si) kokybės užtikrinimą bei ugdymo programų tęstinumą bei dermę.

